

Wel is nadere dogmatische bezinning noodig.

Niet alsof wij zouden lijden aan de ziekte van zwakke, onduidelijke formulering, maar ik behoeft u slechts te herinneren aan den uitbouw van de Belijdenis, en ge begrijpt wat ik bedoel. Onze jongeren hebben behoefte aan klare belijning. Zij hebben er recht op te weten, hoe wij b.v. tegenover het Schriftprobleem staan, en daarom is wetenschappelijk onderzoek, en vermeerdering van waarachtige kennis, niet in schoolschen, maar in echt theologischen zin eisch. Daarbij moeten wij voor één ding waken, n.l. hiervoor, dat de theologie niet beheerscht worde door de filosofie en psychologie. Die beide zijn kostelijk en noodzakelijk, maar in de eerste plaats zij op de terreinen, waarop ze elkaar ontmoeten, de wyshegerte aan de godgeleerdheid onderworpen, en niet omgekeerd, en ten tweede is alleen een goede christelijke psychologie mogelijk, als zij uit de theologie leeft. Deze orde mag niet omgekeerd. Men zie ook al van de poging om de theologische begrippen erkennings-theoretisch te verklaren, want het object van de theologie gaat boven het bereikbare van de kennis-theorie uit.

De terreinen moeten zuiver onderscheiden worden.

Wij moeten weer zuiver-theologisch aan het werk.

Wij moeten meer gewone theologen worden, en dan alleen komt de dogmatiek weer op de plaats, waar zij thuishoort.

Hiermede ben ik aan het eind van mijn inleiding.

Veel, wat ongetwijfeld in uw gedachten leefde, kon ik niet noemen⁶⁾.

Ik heb mij b.v. onthouden van allerlei psychologische onderscheidingen onder de jeugd naar volksaard en levensmilieu. Het was mij enkel en alleen te doen om het verschynsel van het anti-dogmatisme even te belichten, en door deze belichting een bespreking voor te bereiden. God geve ons biddende en wakende te zijn ook tegen dit kwaad. Hij scherpe ons in het diepe besef, dat wij niet alleen geroepen zijn tot priesters en koningen, maar ook tot profeten, om Zijn leugden te verkondigen. Hij bekwaame ons, opdat ook door onzen arbeid onze Kerken meer en meer in deze donkere wereld mogen zijn vastigheden en pilaren van de waarheid.

K. D.

⁶⁾ In de bespreking is ook nog genoemd de betekenis, die de lagere school en vooral de C. H. B. S. voor onze jongeren heeft. Hierbij moet men zich voor generaliseeren wachten, doch ik kan niet ontkennen, dat ook deze invloed gunstig hebben gewerkt op de belangstelling van onze jongeren voor de zuivere belijdenis. Menig leeraar is de ethische beginselen bageerd, en dit blijft niet zonder uitwerking.

UIT DE SCHRIFT.

Verlangen naar den Geest.

Och, of al het volk des Heeren profeten ware, dat de Heere Zijn Geest over hen gave! Numeri 11:29.

Mozes heeft wel reden om de gave des Geestes af te smeeken.

Hij leidt een volk, dat slechts zwak en flauw de kenmerken des Geestes vertoont, en in menig opzicht tegen den Geest begeert. Het is een volk, dat in Egypte vermaterialiseerd is. Het is een volk, wiens religieus leven arm en ondiep is, en het is ook een volk, dat nog leeft in den schemer der schaduwen. De bedding van de gaven des Geestes is nauw. Slechts enkelen zijn profeten en priesters. Het is de bedeeling der onvolkomenheid, en het volle licht der genade straalt niet.

Die onvolkomenheid wekt in Mozes' ziel heimwee. Heimwee naar de toekomst des Geestes. Heimwee naar de rijke stroomen der genade.

Och, of al het volk des Heeren profeten ware!

Och, dat de Heere Zijn Geest gave!

* * *

Die bede is verhoord.

De dag van het Pinksterfeest is vervuld.

De Trooster is gekomen.

En toch moet Mozes' smeeking nog onze bede zijn.

Toch moeten wij zijn verlangen kennen.

Toch mag in de gemeente niet verflauwen de stem: kom, o Geest van God.

Waarom?

Omdat er zooveel geestelijke nood is.

Zeker, we hebben van onzen God veel ontvangen. Hij overlaadt ons met Zijn zegeningen, en Hij bevoorrecht ons boven duizenden, maar... ach, er is bij ons veel schaduw, die een scherp contrast vormt met de trouw, welke de Heere ons bewijst. Vraagt ge nog: welke donkerheden? Wordt er in onzen tijd soms ten onrechte geklaagd over gebrek aan geestelijke diepte, en gebrek aan waarachtige godsvrucht? Valt het te ontkennen, dat over het algemeen de jubel der ernstige geloofszekerheid over het blijde bezit van Christus en Zijn weldaden

weinig gehoord wordt? Is het niet droevig, dat op de vraag naar de persoonlijke gemeenschap met God, velen het antwoord schuldig blijven, en wij zoo schuchter zijn, als we rekenschap moeten geven van de hope, die in ons is? Loopen we in dezen tijd van allerlei vragen en reformaties niet gevaar te veel aan den buitenkant te timmeren, en heerscht er bezieling en leven, toewijding en overgegevenheid als in vroegere dagen? En is er niet eenige overeenkomst tusschen het volk Israël, dat in Egypte verstoffeld en veruitwendigd was, en ons? O, terwijl de oordeelen Gods, die in de laatste jaren op de volkeren drukken, onze zielen meesten verbreken tot verootmoediging en ons dringen tot nauw leven voor Zijn aangezicht, zijn er gansch andere dingen op te merken. Wat heeft de geldjacht en de oorlogswinst veler geestelijk leven onberekenbare schade berokkend! Hoe is door de ongekende weelde en plotselinge levensverruiming het goud der godsvrucht verdonkerd! Hoe hebben de vragen van arbeid en loon, van bedrijf en onderneming bij menig een de geestelijke belangen op den achtergrond gedrongen, en nu de malaise gekomen is, deelt die druk zich aan heel het leven mee.

* * *

Deze dingen moeten wij eerlijk belijden.

Onze harten juichen niet gelijk ze konden juichen.

Het bloeit en geurt niet, gelijk het kon uitbreken in heerlijk, God-lovende kracht, en de praktijk der godzaligheid laat hier en daar te wenschen over. Men roept in dezen tijd wel om mystiek en nog eens mystiek, doch men bedenke wel, dat een nauw leven met God nimmer bestaan kan, als daaraan zich niet paart een nauw leven voor den Heere in volstrekte gehoorzaamheid aan Zijn bevelen.

Wordt die gevonden?

O, wanneer wij ons ernstig rekenschap geven van den geestelijken toestand, waarin wij verkeerden, zeker, dan danken we onzen God voor het onnoemelijk-vele goede, dat Hij schenken wil, want we zijn nog zoo rijk, maar dan dringt ook de nood, die er is, tot ernstige smeeking. Wij moeten bidden en worstelen. Wij zullen meer pleiten en den Heere aanloopen. Wij hebben te kloppen en te vragen, en Mozes' bede zal de onze zijn: Och, dat al het volk des Heeren profeten ware! Och, dat Gij uw Geest over ons gaaft! Stort uw stroomen over ons neer! Werk krachtig in ons! Verlevendigt ons als in de dagen van ouds! Heere, Uw werk, behoud dat in het leven.

Dat bidt ge voor allen arbeid in Gods kerk. Dat moet ge ook bidden voor den strijd in het publieke leven.

Dat bidt ge vooral smeeken voor uw eigen ziel.

Daarin kan het ook dor en donker zijn.

Zij kan ook kwijnen in neergeslagenheid.

Zij heeft elken dag de vernieuwende kracht des Geestes noodig.

Kom, dan Geest van God.

Och, dat wij allen profeten waren!

Dat de Heere ons Zijn Geest gave!

Geest des Heeren! kom van boven!

Laaf met uw genadegloed!

Alle zielen, die gelooven,

Doe ze blaken van uw gloed!

en bid met de bruid uit het hooglied: Ontwaak noordenwind! en kom, gij zuidenwind! doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot zijn hof kwame, en alle zijne edele vruchten! (Hooglied 4:16).

K. D.

KERKELIJK LEVEN.

Van Amerikaansche Boeken.

IV.

Ondanks las ik in een Engelsch tijdschrift een artikel over de Vrouw en de Historie.

Daarin werd betoogd, dat de historische „hersaakknobbel" bij de vrouw niet sterk is ontwikkeld.

Haar historische zin beperkt zich, zoo zij vroom is, tot den bijbel en tot wat met haar eigen leven ten nauwste samenhangt. Van al haar kennissen weet zij den geboortedatum en, op dag en uur na kan zij u vertellen, wanneer haar derde kind de eerste stuipjes kreeg en wat voor weer het was vandaag voor vijf jaar, maar op de vraag, wanneer Koningin Victoria gestorven is en wanneer Koning Edward, moet zij het antwoord schuldig blijven, omdat dit haar niets kan schelen.

Zoo ongeveer (want letterlijk kan ik het niet meer weergeven) de slotsom van het artikel.

Doch het Amerikaansche boek, waarop ik thans de aandacht wil vestigen maakt dit oordeel vrij waardeloos. Ik zeg niet: geheel waardeloos. Want er zijn vrouwen, wier interesse voor de historie in het bovenstaande beeld naar waarheid wordt getoekend. Maar er zijn ook mannen, mannen van een zekere positie, die,

laten we maar onderstellen uit hoffelijkheid, haar hier in niet alleen laten staan.

Slechts zou gekonstateerd kunnen worden, dat de doorzetter-vrouw (mijn verontschuldiging aan Charivari in de „Groene Amsterdammer", die telkens als hij het woord „doorsnee" tegenkomt, het met zijn verband opneemt in zijn rubriek „Onze Weesmeisjes"), minder voor geschiedenis voelt dan de doorsnee-man.

Maar ja, daar zijn zooveel vrouwen en mannen, die zich niet laten doorsnijden.

Die met al die doorsnee-menschen spotten.

Daartoe behoort ook de schrijfster van ons boek, Meida J. Pieters, van wie op de titelpagina (even) vermeld wordt, dat zij is „Dean of Milwaukee-Downey College", wat zooveel zeggen wil als directrice van een inrichting, die gelijk staat met de hoogste klassen van onze gymnasia en H. B. S.-en.

En zij gaf niet een historische roman, gelijk zou menige talentvolle vrouw (men denke aan mevrouw Bosboom-Toussaint, Majorie Bowen, Caroline Atwater Mason), waarin ze dan haar fantasie vleugelen kan laten aanschielen, maar een boek met zuivere historie.

Ze heeft er onde, vergeelde paperassen voor moeten doorsnuffelen en zich in maffe archieven moeten begeven (of worden de archieven in Amerika beter geventileerd dan bij ons?) en toch is ze er frisch bij gebleven.

Wat ge in het kortelings besproken boek van Dr. H. Beets uiteraard slechts even aangeroerd vindt, wordt hier uitvoerig beschreven.

Het heet: A Dutch Settlement in Michigan, een Hollandsche nederzetting in Amerika.

De stof wordt dus beperkt tot een bepaalde nederzetting en wel tot die in het Westen van Michigan onder Van Raalte.

Niemand denke: hierover heb ik wel meer gelezen, veel bijzonders zal er voor mij wel niet in staan.

Er staat wel degelijk wat bijzonders in en dat juist door de bijzondere manier, waarop de schrijfster haar doode materiaal heeft verzameld en leven ingeblazen.

Hier worden feiten meegedeeld, die ge elders tevergeefs zoekt en ze worden voorgesteld op een wijze, waarop eigenlijk alleen een vrouw dat kan.

Ze heeft niets Hendrik-van-Loon-achtigs over zich. Daar is ze veel te seer, te wetenschappelijk voor.

Laaroben teekent en schildert, preekt en bespiegelt ze niet, maar wat altijd de kracht van de schrijvende vrouw is geweest: ze vertelt.

Het fantastisch vertellen geeft aan de boeken van Selma Lagerlöf hun charme, het gewoon historisch vertellen leent bekoring aan het boek van mej. Pieters.

Tusschen twee haakjes: hoe menige grootmoeder bond haar kleinkinderen niet aan zich alleen door haar vertellen?

Mej. Pieters vertelt dan, wat de kolonisten naar Amerika dreef: vervolging der afgescheidenen, maatschappelijke nood, fniking van het echt Christelijke onderwijs in het Nederland van die dagen.

Zij vertelt van de ontzettende moeilijkheden, welke de planters hadden te doorworstelen in het land, dat hun eens had toegeschieden als het land der belofte.

Zij vertelt van de overwinningen, welke God die mannen des geloofs over schier heel de linie deed behalen.

Zij vertelt ook van de vrouwen des geloofs. Daar zou een mannelijke historischschrijver allicht niet aan hebben gedacht. Maar de stille volharding, het veelomvattende werk, de dagelijkse en nachtelijke zorgen dier vrouwen worden door deze vrouw aangevoeld.

Zij vertelt van het dagelijksch leven dier voortrekkers. Zij legt daarbij rekeningen over. Zij vergeet natuurlijk niet de kleeding te beschrijven. Van de huishouding wordt ge vanzelf op de hoogte gesteld. Ze keurtvul allergezelligst door en gij vermoedt niet, wat inspanning het haar heeft gekost, om achter dat alles te komen.

Zij vertelt vanzelf ook van het godsdienstig leven. Zij sluit het oog daarbij niet voor bekrompenheden harer helden en heldinnen. Maar één ding laat zij schitteren boven alles uit: hun eenvoud, oprecht, echt Gereformeerd, stalen geloof. En dan daartusschen die typeerende trekjes. Hoe b.v. de vrouwen hun „cologne-cloze", waarin zich een spons bevond, van een de cologne doortrokken, en waaraan ze bij het eerste doffe oogenblik eerst zelf ruikten en daarna aan hun geburinnen doorgaven.

Ze vertelt, wel niet dwepend, maar toch vrouwelijk enthousiast over Van Raalte.

En als de vertelling uit is, dan houdt ze op.

Dat kan niet iedere schrijver. Ook niet iedere schrijfster. Gewoonlijk begint men dan na te betrachten. De les van deze historie is... En dan volgt dikwijls nog het grootste deel van het boek.

Alzoo mej. Pieters niet.

De „Reformed Press" (Gereformeerde Pers), waarvan de Eerdmans-Sevensma Co. te Grand Rapids de uitgeefster is, heeft ons met een zeldzaam boek verrijkt.

== Radiopreken.

Toen voor een paar jaar de stadsjongens op de daken antennes inrichtten, scheen dit velen volwassenden voorbij te gaan. Ik gebruikte destijds in een uitgegeven preek het woord „antenne", omdat ik dat een treffend beeld vond om het geestelijke te illustreren. Maar in de pers werd ik daarop aangevalen. 't Was zoo'n vreemd woord! Wie begreep dat nu?

Doch nu we nog geen twee jaar verder zijn, heeft zich dat woord geheel ingeburgerd. Iedereen weet nu, dat het met de draadloze telegrafie in verband staat.

Kon men destijds door de antenne den tijd van Parijs, gelijk die van den Eiffeltoren geseind werd, vernemen,

kon men

antenne in

Telkens

toespraken

preken.

Men heeft

gripen voor

Van haar

En het

achteraankt

Dit moet

Calvinisme

dat zij nu

Calvinisme

gelijk ze

middelen

den nood

Neen, u

voorhoede.

Deze voor

niet in het

Maar over

niets goed

Waar we

staan en

kan maken

Van het

die den di

bijwonen.

Met nam

De versta

Ook in

Hevelen.

Brabant en

kerken ver

Zij moet

kring of v

Maar niet

veel verkie

te hooren.

Sterker l

Daar ku

zooveel ma

bezocht.

En nu

overbodig.

Er mag

die kerken

zich de kos

Zijn ze

geholpen te

De waas

vast. Zoo

iets mee b

handhaven

ten leeren.

is het zoe

te leggen,

loonen.

Voor het

het radiote

voorzien zij

Doch vo

kongressen

dat overbr

andere lan

meer en g

zegenrijk n

Toch mo

misbruik v

Wij zins

ken hier

Inmers

een paar

links uit

Dat zou

De hand

als het ma

Ook hee

voor te wi

een bepa

kerk voor

te zijn, d

worde en

laat, met

hij radio

Onze on

hooren van

in dat bije

radio nooi

die karakt

van de gel

van de ge

De persoo

wij ieder

Bij het

den voldan

niet op.

Daarom

En wan

schieden,

ben we

Eat gaat

de teken

gen, die z

moenschap

wens, als

dan ook

getrouwd?

ind, haar hie-
orden, dat de
aan Chariva-
te telkens als
met zijn ver-
Weesmeisjes").
doorsnee-man,
n maraan, die
potten
van ons boek,
pagina (even-
vaukes-Downer
directies van
oogste klassen
an, gelijk zoo
aan mevrouw
roline Atwater
vrouwen kan
nieren historie
voor moeten
moeten be-
rika beter ge-
ze of trisch
boek van Dr
geroerd vindt.
t in Michi-
amerika.
opaalde neder-
van Michigan
meer gelezen,
t in staad
n en dat juist
schrijftster haar
ou ingelazen,
e elders tever-
op een wijze
kan.
igs over zich,
happelijk voor-
t en bespiegel
de schrijvende
e boeken van
oon historisch
u mej Pieters
e grootmoeder
h alleen door
sten naar Ame-
maatschappe-
lijke onderwijs
ijkheden, welke
het land, dat
id der belofte.
y God die man
linie deed be-
geloofs. Daar
licht niet aan
het veelomvat-
ke zorgen hier
ngevoeld.
er voorttrekkers,
geet natuurlijk
de huishouding
e keuvelt aller-
wat inspanning
alles te komen.
dienstig leven.
ekrompenheden
g laat zij schit-
oprecht, echt
artusschen die
hun „cologne-
l, van een de
het eerste doffe
a aan hun ge-
toch vrouwelijk
ze op.
t iedere schrijf-
betrachten. De
gt dikwijls nog
Pers), waarvan
Rapids de uit-
a boek verrijkt.
jongens op de
velen volwas-
destijds in een
omdat ik dat
stolijke te illo-
op aangevallen.
eep dat nu!
rder zijn, heeft
ereen weet nu.
verband staat.
tijd van Parijs,
verder, vernemen,

van men er concerten door beluisteren, nu is de antenne in dienst gesteld van het evangelie.

Telkens brengen de kranten berichten van radio-toespraken in dienst der „evangelisatie“, ook van radio-preeken.

Men heeft alzo de wonderen der techniek aange-grepen voor godsdienstige doeleinden.

Van harte behoort dit te worden toegejuicht.

En het is gelukkig, dat de Gereformeerden niet achteraan komen.

Dit mocht ook worden verwacht.

Calvinisten sukkelde niet achter hun tijd aan, om-dat zij nu eenmaal moeten.

Calvinisten zijn niet van die achterlijke menschen, gelijk ze wel eens worden geschilderd, die de kultuur-middelen niet durven aangrijpen vóór dat zij er door den nood toe gedwongen worden.

Neen, waar het maar kan, marcheerden zij in de voorhoede.

Deze voorwaarde stellen zij slechts, dat hun beginsel niet in het gedrang komt.

Maar overigens is in dienst van Koning Jezus hun niets goed genoeg.

Waar we hier echter voor een nieuw verschijnsel staan en men daarvan zoowel misbruik als gebruik kan maken, is het nu de tijd eenige lijnen te trekken.

Van het radiopreeken verwachten we veel voor hen, die den dienst des Woords in hun kerk niet kunnen bijwonen.

Met name denk ik hier aan de verstrooiden.

De verstrooiden zoowel in Indië als in ons land.

Ook in ons land.

Hoevelen wonen er ook in provincies als Noord-Brabant en Limburg niet, die ver van een onzer kerken verwijderd zijn!

Zij moeten zich behelpen met in den huiselijken kring of voor zichzelf een preek te lezen.

Maar niemand zal ontkennen, dat het voor zalken veel verkieselijker is om langs radio-weg een preek te hooren.

Sterker klemt dit nog voor Indië.

Daar kunnen de verstrooiden slechts eens om de zooveel maanden of soms in het geheel niet worden bezocht.

En nu maakt de radiopreek dat bezoek wel niet overbodig, maar zij kan een groot gemis vergoeden.

Er mag dan ook wel op aangedrongen, dat vooral die kerken, die verstrooiden hebben te bearbeiden, zich de kosten van zulk een installatie zullen getroosten.

Zijn ze hiertoe zelf niet bij machte, dan dienen zij geholpen te worden.

De waarde als evangelisatie-middel staat niet zoo vast. Zoolang het een nieuwtje is, zal men er wel iets mee bereiken. Maar of dit middel zich zal kunnen handhaven als het nieuwe er af is, zal te tijd moeten leeren. Waar echter de kosten geen bezwaar zijn, is het zeer zeker gewenscht op dit middel beslag te leggen, totdat het blijkt de moeite niet meer te loonen.

Voor hen, die gedwongen zijn thuis te blijven, kan het radiotoestel, zoo hun kerk en hun huis ervan voorzien zijn, uitnemende diensten verlenen.

Doch vooral opent het ongekeerde mogelijkheden voor kongressen. Als de installatie zoo geperfectioneerd is, dat overbrenging van het gesproken woord ook naar andere landen mogelijk is, kan het Calvinisme, dat zich meer en meer internationaal ontwikkelen moet, er een zegenrijk gebruik van maken.

Toch moet met een enkel woord ook op het mogelijke misbruik worden gewezen.

Wij zinspeelden er reeds op, dat de platseelike kerken hier een roeping hebben.

Immers is het gevaar denkbaar, dat men het aan een paar kerken overlaat de preeken naar rechts en links uit te zenden.

Dat zou een ongewenschten toestand scheppen.

De hand met de plaatselijke kerk behoort ook hier, als het maar eenigszins mogelijk is, behouden te blijven.

Ook heeft men er, zooveel in zijn vermogen is, voor te waken, dat het radio niet misbruikt wordt, om een bepaalden prediker te hooren en prediking in eigen kerk voorbij te gaan. Evenzeer heeft men op zijn hoede te zijn, dat de gemakzucht er niet door bevordert worde en iemand de onderlinge bijeenkomsten niet na-laai, met de verzekering of onder voorwendsel, dat hij radio-matig in de kerk is geweest.

Onze onderlinge bijeenkomsten kunnen door het aan-hooren van radio-preeken niet worden vervangen. Juist in dat bijeenkomen zit al een mystiek element, dat het radio nooit kan aanbrengen. Aan het radio ontbreekt die karakteristieke stemming, die in het bijeen-zijn zich van de geloovigen meester maakt en dat zeker niet een van de geringste genietingen van het kerkgaan uitmaakt. De persoonlijke ontmoeting van Gods heiligen hebben wij iederen Zondag opnieuw te zoeken.

Bij het radio kan alleen aan het hoor-verlangen worden voldaan. Maar onze kerkendienst gaat in het hooren niet op.

Daarom blijft de radio-preek surrogaat.

En wanneer men dan, gelijk in Amerika moet geschieden, het Avondmaal radionisch bedient, dan hebben we ons daartegen met heftigheid te verzetten. Dat gaat tegen de instelling van Christus in. Men moet de teekenen en zegelen uit des dienaars hand ontvangen, die ze uitruikt in den naam van Christus. De ge-waenschap der heiligen moet daar zichtbaar zijn. Trou-wens, als men per radio het Avondmaal bedient, waarom dan ook niet de Doop? En waarom niet per radio getrouwd?

Er dreigen dus gevaren.

Maar die mogen niet verhinderen, dat van deze nieuwe vinding een recht gebruik wordt gemaakt.

— Modernistische leerstoelen.

In Utrecht worden vanwege het modernistisch Haag-sche Genootschap twee leerstoelen gevestigd, gelijk men weet.

Waarom juist in Utrecht, heeft men gevraagd.

Men heeft daarop het antwoord gegeven, dat voor de hand lag: omdat onder de Rijks-universiteiten Utrecht als het bolwerk van de orthodoxie wordt aangezien en men van modernistischen kant de orthodoxie in haar eigen kamp wil aanvallen.

Men heeft het ook wel wat meer idealistisch voor-gesteld.

Inderdaad zijn er nog een paar andere redenen denk-baar.

Maar zou het boven gegeven antwoord nu zoo heele-maal mis zijn?

Intusschen heeft men er zich over verwonderd, waar het modernistisch genootschap het geld vandaan haalde, om twee hoogleraren te salariseren.

De modernisten hebben nu juist niet het meeste voor hun beginselen over.

Daarvoor is het indifferentisme onder hen te sterk.

Daarenboven: geven moet geleerd worden.

En zij waren daartoe niet als wij in de gelegenheid.

Maar deze puzzle is al uit elkander gehaald.

De beide hoogleraren, Dr G. A. van den Bergh van Eysinga en Dr H. T. de Graaf blijven predikant.

Hoewel zij hun hoogleeraarsambt wel niet per radio zullen uitoefenen en zij er wel voor naar Utrecht moeten reizen, houden zij toch nog tijd over voor pastoralen arbeid.

Zoo blijkt het gebaar van het Haagsch Genootschap niet zoo grootich te zijn als het eerst wel leek.

Nu zullen wij de laatste zijn om hiermee te spotten.

Er zit zelfs een denkbeeld in, dat ook wij in over-weging kunnen nemen.

Evenals Dienaren des Woords soms aan gymnasia, H.B.S., lycea en kweekscholen verbonden zijn om daar Hebreeuwsch en godsdienstonderricht te geven en daar-mee één of twee dagen in de week „kwijt“ zijn, zoo zou ook aan dienstdoende wetenschappelijk uithinkende pre-dikanten kunnen worden opgedragen een bepaald vak aan de Universiteit te doceren.

Natuurlijk eischt een groep van vakken den vollen mensch.

Maar voor één vak zou het misschien mogelijk zijn dien weg in te slaan.

Al verwerpen wij dan ook deze idee niet, men voelt het: het is heel iets anders een paar van zulke leerstoelen in te richten dan een Universiteit te dragen, (zij het dan ook, dat zij nog niet tot alle vijf faculteiten is uitgegroeid) gelijk ons Gereformeerde volk doet.

Hoe zouden de mannen van ethische en moderne rich-tingen niet met de handen in het haar zitten, indien de Staat hun zijn steun onthield!

— Geen heidenen meer.

Een der leiders van het Leger des Heils in Ame-rika heeft gekommandeerd, dat men niet meer mag spreken van Heidenen, maar enkel van niet-Christenen.

Heidenen is zoo'n hard woord.

Men wil er een zachter term voor in de plaats stellen.

Men is dus wijzer dan de Schrift, die gedurig van Heidenen spreekt.

Zoo verlaat men het rechte pad en laat zich door valsche humaniteit beheerschen.

Een teeken des tijds, dat men ook ten onzent op velerlei wijze kan opmerken.

Doch het dwaze Gods zal, naar het apostolische woord, wijzer blijken te zijn dan de menschen.

— Waarom gezwezen?

Men maakt ons attent op scheeve voorstellingen, die in enkele bladen voorkomen, aangaande de be-kende tooneelvoorstelling.

Mag dat onweersproken blijven, vraagt men.

Wij antwoorden: wij hebben onzen plicht gedaan, wij hebben gewaarschuwd, wij blijven nog steeds ons standpunt getrouw.

Maar in het afvliegen op uitingen, welke met de onze niet strooken, hebben we geen lust.

Misschien dat we, als de nabeschouwingen afgeloopen, als alles uitgesproken zijn, er nog even op terugkomen en hen gezamenlijk antwoorden.

Toch niet dan in het allerste geval gaan we daartoe over.

Meer dan altijd te blijven rondraaien om de tooneel-uitvoering, welke zooveel opspraak wekte, hebben we noodig principieele bespreking.

Daarmee hopen we een aanvang te maken, zoodra rustiger periode is aangebroken.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Rondblik.

Als de prediker in zijn dagen rondblikkt om de werken te zien, die onder de zon geschieden, ontmoet zijn oog enkel ijdelheid en kwelling des geestes. Wel ontwaart ook hij verblijdende dingen. Wel vergeet hij de lichtzijde niet. Wel is hij niet blind voor het goede, dat God geeft, maar het slot is, dat hij toch over het onderzonsche dit oordeel moet vellen: ijdelheid der ijdelheden.

Indien deze levenswijze onze wereld eens had gezien....

Indien hij het leven onzer dagen eens moest keuren....

Wat zou zijn vonnis over de verwarring, waarin wij leven, vernietigend zijn geweest!

Het is niet gemakkelijk een kroniek te schrijven.

Men heeft mij meermalen gevraagd, om in plaats van bepaalde onderwerpen te behandelen, elke week een resumé te geven van de voornaamste gebeurtenissen op politiek en sociaal terrein, en den blik meer te laten gaan over de groote dingen, die in ons wereldje geschieden. Maar... ik heb mo-nimmer tot het gezelschap der „blik-slayers“ aan-getrokken gevoeld. Het kwam mij voor, dat de belangrijke feiten te bekend waren om nog eens vermeld te worden, en de onbelangrijke bijzondere herinnering niet verdiende, en dus een wekelijksche kroniek een wekelijksche ijdelheid voor onze lezers en een wekelijksche kwelling des geestes voor haar auteur zou worden. In die meening ben ik versterkt geworden, doordat zelfs een man van singuliere gaven als de tegenwoordige „pers-schouwer“ zijn kronieken moest beëindigen met de tragische bekentenis, dat hij zich vergist had. Daar-om blijft een geregeld overzicht achterwege, maar wil ik zoo nu en dan een poging wagen om het politieke en sociale gebeuren als in vogelvlucht te beschouwen.

Ook die rondblik valt niet mee.

Er zijn zoo weinig blijde dingen te vermelden.

Niet alleen wordt het wereldleven door ellende op ellende gedrukt, maar in eigen kring vermeerderd de onvrede. Aan onze Vrije Uni-versiteit is men, door dingen te brusqueeren, die ons volk, dat die universiteit draagt, grieven, bezig den hand met dat volk los te maken, en, al bedoelt men het tegenovergestelde, deze kostelijke inrichting af te breken. In opze eigen partij gist het, en zinkt het dan, dat voor twee jaren op verrassende wijze voor den dag trad. De rechtsche partijen vormen tegenwoordig een eenheid, die elk oogenblik, de dag van 6 Mei bewijst het, in schei-ven kan breken. Op sociaal terrein houdt de be-roering over art. 40 aan, en verergeren de con-flicten, en als de prediker deze dingen gezien had, zou hij zeker zeggen: ijdelheid der ijdelheden.

Die ijdelheid verwondert ons niet.

Neemt slechts als voorbeeld de bezuiniging.

Er moet vermindering komen van 's lands uit-gaven. Een staatsbankroet moet vernedren worden. Het financieel evenwicht is levensvoorwaarde, en ieder is het er over eens, maar, waar... Bezien we de zaak van den eenen kant, dan kunnen we meevuelen met de zielestemming van hen, die de dupe van deze versobering worden, en of hun betrekking moeten missen, of minder en veel min-der salaris ontvangen. Dat is geen kleinigheid. Iemand die f3000 loon heeft, kan zeer moeilijk f4 à 500 missen, en die lagere loonen genieten, kunnen de vermindering nog moeilijker dragen. We moeten ons even indenken, wat de bezuiniging voor die allen beteekent, en dan gevoelen wij, dat het een harde, zeer harde zaak is. En zeker, de middenstand heeft ook verloren, maar wie zou over dat verlies niet weenen? De lange lijst van faillissementen doet elke week en soms elken dag schrikken.

Maar nu ter anderzijde.

De critiek op de ministers is ook onbillijk.

Wat b.v. in Utrecht op de vergadering van onze christelijke postbeambten aan het adres van mi-nister Colijn is gezegd, is noch plicht noch recht, en allerminst christelijk. Ik begrijp niet, dat de voorzitter zijn hamer niet stukgehamerd heeft om zulke insinuaties te weren. Want wat is het geval? Doet iemand als minister Colijn de dingen, die hij moet doen, voor zijn genoeg? Wint hij er zelf iets mee? Is het hem tot voordeel? Had hij niet veel gemakkelijker leven, wanneer hij of zijn por-tefeuille neerlei, of niets deed om orde te scheppen in den chaos? Was het hem niet lichter, rustig Gods water over Gods akker te laten loopen, en te wachten tot de verkiezingen van het volgende jaar? Immers ja! Waarom pakt hij dan de ont-reddering aan? Waarom al deze maatregelen? Waarom deze bezuiniging? Is het niet louter het belang van ons land, dat hem drijft, en moet dit motief niet alle waardeering vinden?

Zoo is het toch!

Waarom dan deze oppositie?

En dan in de Tweede Kamer elke week deze mogelijkheid, dat de combinatie Nolens—Van Schaik het kabinet den voet dwars zet, en met de linkerzijde meeschuift. Was er voor onze anti-revolutionaire fractie geen voldoende aanleiding, om, als het zoo moet gaan, de verdere samen-working te weigeren? Ik vraag slechts, maar be-wonder tevens den moed van onze menschen, om in zulk een atmosfeer van gebrek aan vertrou-wen verder met toewijding voort te arbeiden.

Er is een hoofdfout.

Ons volk, zoo werd onlangs gezegd, is ziek.

Ziek in dezen zin, dat het de oorzaken der ellende niet gevoelt, en het belang en nog eens het belang